

Historia Miasta-Ogródu Podkowa Leśna

Z początkiem XX wieku w miejscu dzisiejszej Podkowy Leśnej znajdowały się pola i łąki otoczone podkową lasów. Należały do rodziny Lilpopów, przemysłowców przybyłych do Polski z Austrii w XVIII w. W 1909 r. Stanisław Wilhelm Lilpop sprzedał ich północną część, zostawiając sobie dzisiejsze lasy podkowieńskie jako tereny łowieckie.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w roku 1918 zainteresowała się nimi pierwsza powojenna polska spółka Siła i Światło, która planowała budowę kolei elektrycznej z Warszawy do Żyrardowa. Trasę Elektrycznej Kolejki Dojazdowej (EKD) poprowadzono przez lilpopowskie dobra, z których właściciel przeznaczył do komisowej sprzedaży 522 morgi gruntu, już wtedy nazwanego Podkową. Był to jego wkład do spółki Miasto-Ogród Podkowa Leśna Sp. z o.o, w skład której weszły także Siła i Światło oraz Bank Związku Spółek Zarobkowych – posta-

nowiono bowiem, że powstanie tu osiedle wzorowane na koncepcji miast ogrodów Ebeneзера Howarda, zrodzonej pod koniec XIX wieku w Anglii.

Kamień węgielny położono 25 kwietnia 1925 r. u zbiegu ulic Parkowej, Kwiatowej i Bluszczowej. W miejscu tym stanęła marmurowa figura Matki Bożej, rzeźba autorstwa Aurelii Jaworskiej (1).

Opracowanie planu Miasta Ogrodu Podkowy Leśnej zlecono znanemu architektowi i urbaniście Antoniemu Jawornickiemu, który w centrum charakterystycznej sieci ulic, na najwyższych wzniesieniach, zaplanował 14 hektarowy park miejski – założyciele ofiarowali go wspólnocie mieszkańców wraz z Klubem Sportowym, kąpieliskiem, kortami tenisowymi, boiskiem do siatkówki i torem saneczkowym.

Międzywojenna Podkowa zaczęła się zaludniać po 1927 r., kiedy ruszyła parcelacja i gdy uruchomiono kolejkę EKD, pierwszą, zelektryfikowaną linię kolejową w Polsce z malowniczą stacją w Podkowie Głównej (2).

W 1930 r. w Podkowie Leśnej było już 98 domów; w tym samym roku powstało Towarzystwo Miłośników Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, przez pewien czas administrujące osiedlem.

W listopadzie 1933 r. poświęcono **kościół pod wezwaniem św. Krzysztofa**, zbudowany dzięki społecznej zbiórce funduszy pod patronatem m.in. Automobilklubu Polskiego i Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej (3); pierwsze święcenie pojazdów, które odbyło się przy

tej okazji, zapoczątkowało tradycję podkowieńskiego Autosacrum.

Tuż przed II wojną św. w Podkowie mieszkało na stałe około 1000 osób. W Podkowie osiedlali się ludzie dobrze sytuowani, przedstawiciele wolnych zawodów, urzędnicy, oficerowie, przedsiębiorcy, wśród nich wiele osób związanych ze spółką Siła i Światło. **Stanisław Wilhelm Lilpop**, właściciel „Aidy” (4), zbudował dla córki Anny i jej męża Jarosława Iwaszkiewicza Stawisko (5), **Janusz Regulski**, dyrektor finansowy spółki zamieszkał w pobliskim Zarybiu (6), jej dyrektor techniczny **Kazimierz Gayczak** w dawnym Pałacyku Myśliwskim (7), długoletni dyrektor EKD **Tadeusz Baniewicz** w willi „Krychów” (8), wicedyrektor Banku Handlowego **Wacław Jacobson** w willi „Jedlina” (9), jeden z dyrektorów Banku Związku Spółek Zarobkowych **Bolesław Teodozjusz Jankowski** w „Nowej Aidzie” (10).

Centrum życia mieszkańców stanowił Klub Sportowy (11) w parku miejskim, a o ich aktywności świadczy nie tylko budowa kościoła, lecz także działalność Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, koła Ligi Morskiej i Kolonialnej, Ligi Ochrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet czy Ochotniczej Straży Pożarnej. Mieszkańcy wpłacali na pomoc zimową bezrobotnym, a na ostatnim posiedzeniu Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Miasta Ogrodu Podkowy Leśnej w 1939 roku uchwalono wniosek o złożeniu 50 zł na Fundusz Obrony Narodowej.

